

#01

KIBERSZÖRP

WWW.CYBERPOPCOP.HU

KIBERSZÖRP

A CYBERPOPCOP nyári ingyenes különszáma

Adatvédelemről gyerekeknek játékosan

Ajánlott életkor: 8-12 év

Szerkesztette: Ivánka-Csontos Andrea

Elérhető a www.cyberpopcop.hu oldalon.

2023 #1

A NEMZETKÖZI GYERMEKMENTŐ SZOLGÁLAT
AJANLÁSAVAL

BIZTONSÁGOSINTERNET.HU

JÓ SZÓRAKOZÁST AZ ONLINE ADATVÉDELLEM MEGISMERÉSÉHEZ!

Ki mondta, hogy a tanulás nem lehet szórakoztató?

A CyberPopCop azért készítette ezt a füzetet, hogy segítse a gyerekeket az online adatvédelem megismerésében, ügyes játékokkal, valós történetekkel és néhány érdekes kérdéssel.

Egyedül is átnézheted a kiadványt barátokkal is megoldhatjátok közösen és megbeszélhetitek, vagy a szüleitekkel, tanárokkal.

Kezdjük el!

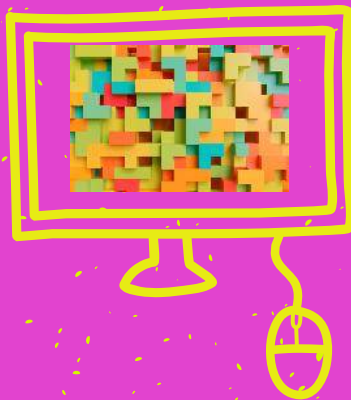

HOGYAN NÉZ KI A GÉPED?

#AZÉNGÉPEM

Milyen információk mennek bele?

hang, kép, szöveg

Milyen információk jönnek ki?

hang, kép, szöveg

Mivel mennek mennek bele?

mikrofon, kamera, billentyűzet

Mivel jönnek ki?

hangszóró, projektor, nyomtató

HOGYAN ÉRZÉKEL A GÉPED?

TUDTAD?

Minden információt (kép, videó, szöveg) ami az interneten található, valaki által készítve lett...Rögzítette, készítette, írta valaki.

Ha nem ismered személyesen a tartalom készítőjét, mindig nézz utána az eredetének és a valóság tartalmának!

JÁTÉK #1

Keressd meg a betűk között azt a 10 dolgot, ami a számítógép része lehet, vagy lehet hozzá csatlakoztatni? Jelöld be őket!

A	B	K	I	A	B	A	B	C	A	B	A	B	A	K
C	E	G	É	R	C	K	Z	K	I	Z	C	I	Z	A
Z	A	C	P	C	P	A	P	A	P	A	Z	A	Z	B
L	C	P	B	I	L	L	E	N	T	Y	Ü	Z	E	T
M	P	C	I	H	A	N	G	F	A	L	C	A	C	A
O	B	K	Z	I	P	I	P	Z	P	K	P	K	P	C
N	B	A	P	A	B	W	A	B	W	O	P	Z	R	B
I	P	M	K	C	A	Z	Y	A	Y	N	K	H	O	A
T	B	E	Z	W	B	W	Z	B	P	Z	I	Z	J	C
O	C	R	P	Á	W	C	W	A	Y	O	W	K	E	A
R	B	A	K	Y	A	K	A	P	Z	L	K	P	K	B
P	A	K	P	A	B	P	B	A	P	W	I	A	T	W
B	M	I	K	R	O	F	O	N	W	A	Z	K	O	A
I	K	Z	I	W	C	K	B	Z	B	I	K	W	R	K
A	B	N	Y	O	M	T	A	T	O	C	B	A	C	A
I	A	B	A	I	M	E	M	O	R	I	A	Z	A	B

TE TUDOD, HOGY A GÉPED MELY ESZKÖZEI CSATLAKOZNAK AZ INTERNETHEZ?

Mik azok a számítógépen, amelyek az internetre vannak csatlakoztatva?

Kamera, Mikrofon, Egér, Ceruza..

#CSATLAKOZÁS

Az a helyzet, hogy ezek mind információkat rögzítenek rólad, gyűjtik őket.

Ha valaki feltöri a programot vagy a gépedet, akkor megnézheti ezeket a személyes információkat és felhasználhatja, visszaélhet vele.

JÁTÉK#2

Kincskereső vadászat
(Játszhatod egyedül, de a barátokkal sokkal izgalmasabb).

Életünk egyre nagyobb része online zajlik.

És bármi, ami csatlakozik az internethez, személyes adatokat gyűjthet.

Kezdjük a keresést!

1. Tippelj hány eszköz van az otthonodban vagy az osztályteremben, amelyek az internethez csatlakoznak?
2. Nézz körül. Kezdd el elkészíteni a valós listáját. Csináljátok együtt vagy külön-külön, majd hasonlítsátok össze.
3. Megvan minden? Mennyi a végösszeg?
4. Ki tippelt a legközelebb?
5. Meglepődtél, hogy hány csatlakoztatott eszköz van, amelyek információt gyűjthetnek?

MIT SZOKTÁL CSINálni AZ INTERNETEN?

Mindannyian sokféle tevékenységre használjuk az internetet.

Játszunk, műsorokat és videókat nézünk, iskolai feladatokat végzünk, weboldalakat látogatunk, zenét hallgatunk, különböző alkalmazásokat használunk, közösségi oldalakhoz csatlakozunk, és csevegünk a barátainkkal és a családjainkkal.

Minden család más és más. Néhány gyerek többet van online, mint mások.

Az internet nagyszerű lehet új dolgok megtanulására, szórakozásra és barátkozásra is.

#INTERNET

KÉRDÉS:

Mire használod leggyakrabban az internetet?

MI AZ A MAGÁNÉLET?

Egyszerűen megfogalmazva, a magad körül kialakított élet, és annak kellékei.

Gondolj itt a játékaidra, ruháidra, eszközeidre, és az életed szereplőire (családod, barátaid...satöbbi).

Ezek közül lehet van, amiket szívesen megosztanál másokkal (pl. a sikerélményeidet), és lehet amit megtartanál magadnak (pl. kedvenc fényképed, vagy játékod, vagy egy kellemetlen esemény).

MI AZ A SZEMÉLYES ADAT?

Minden olyan információ ami rád vonatkozik, vagy közvetlenül hozzád kapcsolódik.

Néhány példa a személyes adatokra:

- A neved
- A címed
- Az email címed
- Születési dátum
- Dolgok, amiket szeretsz és csinálsz (pl. milyen játékokat milyen szereplőkkel játszol)
- Fényképek és videók rólad
- Ujjlenyomatod

Tudtad?

A személyes adatok manapság a legértékesebb dolgok az interneten, és a nagy cégek (pl. Facebook) ezek felhasználásával keresnek nagyok sok pénzt.

Amikor egy játékot, vagy alkalmazást ingyenesen használsz, akkor az ingyenesség feltétele gyakran az, hogy a cégek felhasználhassák az adataidat, reklámokat küldhessenek neked, követhessenek.

Ezért fontos ezekről tudni, mert ezek a dolgok elsöre nem láthatóak.

JÁTÉK#3

Keresd meg a betűk között azt a 10 dolgot, ami személyes adat lehet! Jelöld be őket!

Z	X	Z	A	E	I	S	X	A	E	I	O	V	S	X	A	E	S	I	O	S	K	Z	I
I	K	É	P	O	X	V	S	K	I	O	V	X	I	S	K	V	Z	V	O	K	O	D	S
F	E	L	H	A	S	Z	N	Á	L	Ó	N	É	V	Z	X	V	Ü	Z	I	V	X	O	X
I	E	Z	S	Z	O	S	K	K	S	K	S	K	I	Z	O	V	L	S	X	I	X	K	I
S	X	E	K	A	N	Y	J	A	Ñ	E	V	É	Z	O	A	X	E	O	I	D	S	U	K
I	O	M	S	K	X	X	V	A	E	V	V	K	V	Z	V	S	T	E	X	E	K	M	I
V	X	A	O	K	O	V	E	I	X	X	O	V	Z	E	V	É	O	I	Ó	V	E	I	
E	I	Í	I	V	Z	X	L	A	K	C	Í	M	S	V	Z	V	S	E	O	Z	S	N	Ø
O	V	L	A	K	V	K	V	E	V	I	V	S	V	E	K	K	I	K	I	A	V	T	A
V	E	C	V	Z	O	J	E	L	S	Z	Ó	Z	O	K	Z	S	H	V	V	O	S	U	K
Ş	O	Í	S	I	V	I	S	X	K	I	U	S	X	V	U	V	E	V	A	I	S	M	A
O	E	M	V	K	O	A	S	I	Ü	X	I	K	U	Z	N	O	L	U	S	X	V	O	I
I	V	Z	Ü	K	V	A	O	Z	K	O	S	K	Á	K	É	V	Y	K	O	V	A	K	K
E	S	I	V	S	X	I	K	I	V	K	X	K	O	S	V	S	Z	A	I	X	S	Z	I

MI AZ ADATVÉDELEM?

Az adatvédelem azt jelenti, hogy bizonyos fokú ellenőrzést gyakorolhatunk a velünk kapcsolatos, ránk vonatkozó információk (személyes adatok) felett.

Hogyan és kik kérhetik el ezeket, hogyan és miért gyűjthetik, kikkel lehet ezeket az adatokat megosztani és miért?

GONDOLJ BELE!

Te milyen adataidat/
tartalmaidat féltened a neten?

MIÉRT KELL AGGÓDNI? MI TÖRTÉNHEK?

Ha személyes adataidat olyan módon használják fel, amihez te vagy a családod nem járul hozzá: az kellemetlen érzéssel tölthet el.

Gondolj bele, például, ha minden fotód nyilvános lenne!

Vannak információk amik pedig veszélybe is sodorhatnak és mások visszaélhetnek veled. Például felhasználhatják a neved és képed, és álprofilon a nevedben illetéktelen dolgokat hajtanak a neten-végre.

HA NEM VÉDEDE AZ ADATAIDAT A NETEN...

A cégek nyomon követhetik online tevékenységeidet, és részletes profilokat készíthetnek, hogy aztán célzott hirdetéseket küldhessenek. Ez néha jó, de néha már ijesztőnek is tűnhet.

Olyan információk is megjelenhetnek rólad, amelyeket inkább titokban szeretnél tartani, vagy amelyek talán nem is igazak. Vagy valaki más teszi közzé az interneten, amihez te nem is járultál hozzá.

Amit ma közzéteszel az interneten, az örökre ott maradhat (akkor is ha letörlöd, vagy azt hiszed le van törölve), és hatással lehet arra, hogy milyen barátaid, tanáraid vannak, vagy akár a jövőbeli munkádat is befolyásolhatja.

Ha nem véded a magánéletedet online, akkor sebezhetővé válhatsz a kiberbántalmazókkal szemben, sőt, még az is előfordulhat, hogy a fizikai biztonságodat is kockáztathatod a való világban.

TÖRTÉNETEK RÓLÁTOK, TOLETEK

#SZTORI

Maja #-et használva posztolt fotókat magáról és barátairól, hogy több megtekintést kapjon az oldalon. Először azt gondolta, hogy viccesek, de aztán meggondolta magát, és azt akarta, hogy le akarta venni a képeket, de már túl késő volt. A fotókat már lemásolták és más oldalakra is feltöltötték.

Levi kapott egy e-mailt, amely úgy nézett ki, mintha egy ismerős weboldalról érkezett volna. Rákattintott egy linkre majd megadta a bejelentkezési adatokat. Sajnos ez az e-mail valójában egy "adathalász" volt. Egy rossz dolgokra tervezett számítógépes program, rosszindulatú email volt, amit letöltődött a családi számítógépre, és az megrongálta a szülei egy csomó fontos adatát. Levi szörnyen érezte magát, és a szülei sem voltak boldogok!

Bea és Kata a legjobb barátnők voltak, akik mindent megosztottak egymással. Bea még az e-mail címét és a jelszavát is megosztotta barátnőjével. Aztán csúnyán összevesztek. Hogy visszavágjon Kata belépett Bea e-mailjébe, és küldött néhány durva üzenetet Bea nevében a barátainak és tanárainak. Beának kellett magyaráznia mindenkinek, hogy hogy azok a durva üzenetek nem tőle származnak.

Miközben Osi a családjával nyaralt, megosztott néhány klassz fotót a családjukról a közösségi médiában. Rengeteg kapcsolata volt, és a fiókja nyilvános volt. Amikor ő és a családja visszatértek, feldúltan tapasztalták, hogy betörtek az otthonukba, betörtek. A tolvajok Osi posztjai miatt tudták, hogy nincsenek otthon, és ellopták rengeteg mindent a házból - Osi játékkonzolját is.

Zazi éppen kedvenc TikTok videóját nézte. Valaki beírta a kommentekbe, hogy az emberek osszák meg a véleményüket egy megadott számra küldött sms-ben. Zazi azt hitte, hogy egy másik gyerek az, ezért írt nekik egy sms-t, mondván, hogy nem jó ötlet, hogy a telefonszámukat a neten közzétenni. Kiderült, hogy nem egy gyerek volt. Hanem egy felnőtt - egy rossz rossz ember, aki megpróbálta becsapni a gyerekeket, hogy kommunikáljanak vele.

GONDOLJ BELE!

Mi az a néhány dolog, amit ezek a gyerekek másképp is csinálhattak volna, hogy elkerüljék ezeket problémákat?

II NAGYSZERŰ TIPP A MAGÁNÉLET VÉDELMERE A NETEN

Ne feledd... sok jó dolog van az online világban. Minél többet tudsz a magánéleteredről és annak védelméről, az segíthet abban, hogy élvezhesd ezeket.

1. Weboldalak, alkalmazások és játékok előzetes nézzétek meg egy szülővel, tanárral vagy gondviselővel, hogy megbizonyosodjatok arról, hogy azok megfelelőek-e gyerekek számára.
2. A háztartás közös helyiségeiben használd az eszközeidet. Így könnyebb biztonságban maradni és segítséget kérni vagy kérdést feltenni, ha problémába ütközöl.
3. Használj olyan jelszavakat, amelyeket könnyű megjegyezni, de másoknak nehéz kitalálni. Ne használd például a kedvenc háziállatod nevét vagy a születésnapodat.
4. A legtöbb játék, alkalmazás és online eszköz rendelkezik beállításokkal, könnyen testre szabhatóak. Sokan elfogadják az "alapértelmezett adatvédelmi beállításokat", amelyek alapbeállítások, ezért nem biztos, hogy elég jók a te számodra is. Ellenőrizzétek és szigorítsatok a beállításokon egy szülő, tanár vagy gondviselő segítségével. Kezdetnek állítsd át a fiókjaidat "privátra", kapcsold ki a helymeghatározásokat, és korlátozzátok, hogy kik ismerkedhetnek veletek és kik küldhetnek nektek üzeneteket.
5. Mindig kérdezd meg a szülőt, tanárt vagy gondviselőt, mielőtt bármilyen személyes adatot kiadnál bárhova (fényképet se tegyél fel addig!).

6. Amikor videójátékokkal játszol, ne ossz meg semmilyen olyan információt a profilodban, ami azonosíthatná téged és a tartózkodási helyedet. Használj hamis nevet és képet avatárként. Légy kreatív!

7. Amikor olyan oldalakon vagy alkalmazásokon vagy fent, amelyekkel emberekkel tartasz kapcsolatot, győződj meg arról, hogy az online kapcsolataid csak olyanokkal legyenek, akiket a való életben is ismersz. Nem lehet biztonságos kommunikálni vagy játszani olyan emberekkel, akiket nem ismersz.

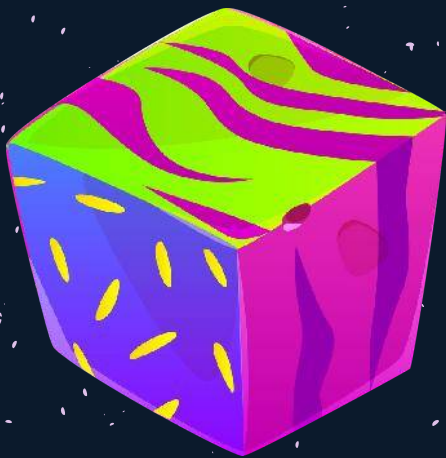
8. Vigyázz az átverésekkel. Ne kattints linkekre, hacsak nem vagy biztos benne, hogy biztonságos, és ne oszd meg őket, vagy ne töltsön le információkat. Az e-mailek és üzenetek törvényesnek tűnhetnek, de ezek a csalók becsapják az embereket.

9. Gondold át, hogy mit osztasz meg és teszel közzé online, mert ha egyszer kikerül, akkor az ott maradhat örökre és lemásolhatják, módosíthatják valamint felhasználhatják olyan módon, aminek nem örülnél.

10. Ha olyasmit tapasztalsz az interneten, ami kellemetlen vagy aggasztó számodra, vagy ha úgy gondolod, hogy adatvédelmi hibát követtél el, mondd el egy szülőnek, gondviselőnek vagy tanárnak, hogy segíthessenek neked. Ne hibáztasd magad, előfordulhat ilyesmi, de csak akkor kaphatsz segítséget, ha kérsz valakitől!

11. Néha menj offline. Ne feledd, hogy milyen jó móka más dolgokat is csinálni, például játszani sportolni, parkba menni, mesét olvasni, kártyázni vagy kézműveskedni.

BIZTONSÁGOS JELSZÓ TITKA

Egy ma 'biztonságosnak mondható jelszónak legalább 12 karakter hosszúnak kell lenni, ami áll kis és nagy betűkből, szimbólumok és számok kombinációjából.

A felhasználónevek és a jelszavak olyanok, mint a kulcsok, amelyeket amelyek sok információhoz juttathatnak, ezért tartsd őket titokban.

KÉSZÍTSD EL A JELSZAVADAT!

TIPP: Használd hozzá a kedvenc vers vagy dal idézetet!

KEDVESNEK, LENNI MENŐ A NETEN!

A magánélet védelmének egyik legjobb módja az, ha mások magánéletét tiszteletben tartjuk.

Mondtál már el úgy titkot egy barátodnak, aki nem tartotta meg? Hogyan éreztél magad emiatt?

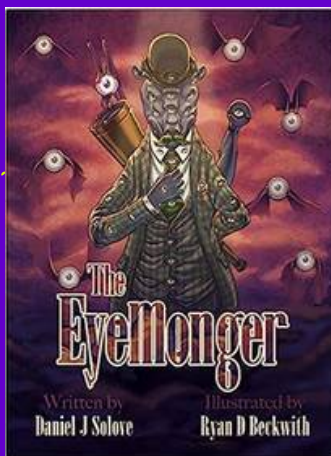
Megszegted már valaha az ígéretedet valakinek? Utána nagyon rosszul éreztél magad miatta?

Há elmondhatnád másoknak, hogyan szeretnéd, hogy a te dolgodat kezeljék az interneten, mi lenne az a három dolog amit kérnél tőlük, ne tegyenek, tartsák tiszteletben?

AJÁNLÓ

#AJÁNLÓ

Pár könyv a nyári szünetre, ami nem csak hasznos tudást tartalmaz, de érdekes is.

MEGOLDÁS#1 05. OLDAL

Keressd meg a betűk között azt a 10 dolgot, ami a számítógép része lehet, vagy lehet hozzá csatlakoztatni? Jelöld be őket!

	E	G	É	R										
			B	I	L	L	E	N	T	Y	Ú	Z	E	T
M				H	A	N	G	F	A	L				
O		K								K				P
N		A								O				R
I		M								N				O
T		E								Z				J
O		R								O				E
R		A								L				K
														Ű
	M	I	K	R	O	F	O	N						Ó
														R
		N	Y	O	M	T	A	T	Ó					
					M	E	M	Ó	R	I	A			

ENNYI? VÉGE

Sok mindent meg kell még tanulni az adatvédelemről, és ennek a füzetnek az elolvasása jó kezdetnek bizonyul.

Most pedig... mutasd meg a felnőtteknek, hogyan kell ezt csinálni! Szerinted a gyerekek néha többet tudnak a technológiáról, mint a felnőttek? Mutasd meg a szüleidnek, nagyszüleidnek, hogy vigyázhatnak magukra a neten jobban!

A kiadványban található tartalom ha tetszett, akkor oszd meg nyugodtan a barátaiddal, ismerőseiddel. Ha még szeretnél hasonló tartalmakat olvasni, akkor látogass el a www.cyberpopcop.hu oldalra.

Tanulni jó, ne hagyd hogy az internet használjon téged, használd te az internetet!

NYEREMÉNY!

A kiadványban több oldalon elrejtettem # jellel szavakat. Ezeket gyűjtsd össze és küldd el emailen az info@cyberpopcop.hu címre nyerhetsz egy előfizetést a következő tanévre!
Határidő: 2023. 08. 30.